

บทที่ 2

หลักการบริหารงานคุณภาพ

PRINCIPLES OF QUALITY MANAGEMENT

หลักการบริหารงานคุณภาพ

เนื้อหา ประกอบด้วย

1. ความหมายของคุณภาพ
2. ความหมายของการบริหารงานคุณภาพ
3. วิวัฒนาการของการบริหารงานคุณภาพ
4. หลักการบริหารงานคุณภาพมี 8 ประการ
5. กระบวนการบริหารคุณภาพ
6. ประโยชน์ของการบริหารงานคุณภาพ
7. เทคนิคการบริหารงานเพื่อให้การดำเนินงานเกิดประสิทธิภาพ

1. ความหมายของคุณภาพและการบริหารงานคุณภาพ

ความหมายของคุณภาพและการบริหารงานคุณภาพ

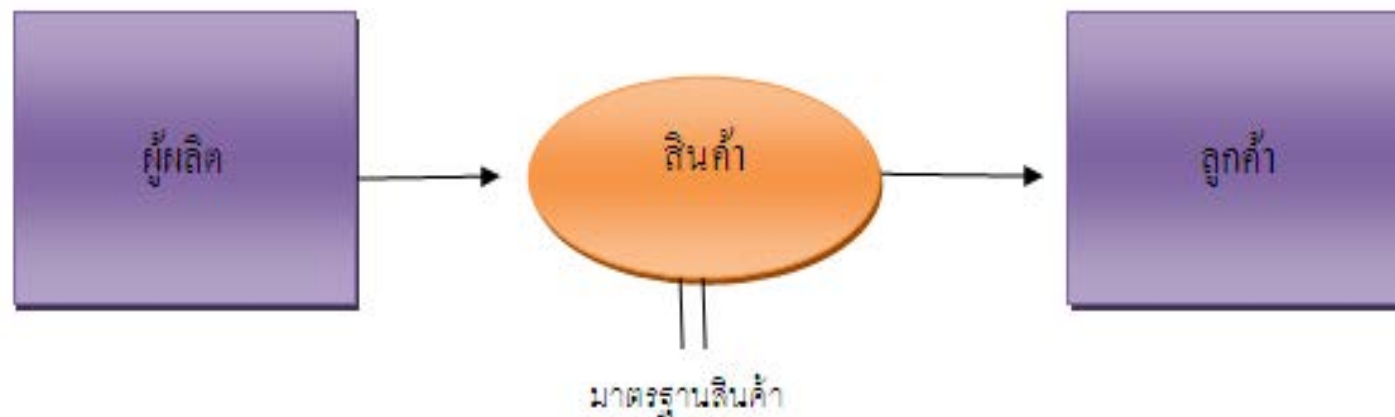
ความหมายของคุณภาพ

ในการให้ความหมายคำว่า คุณภาพ (Quality) มีผู้นิยามความหมายไว้ดังนี้

แผนภาพที่ 2.1 คุณภาพตามความคิดดั้งเดิม

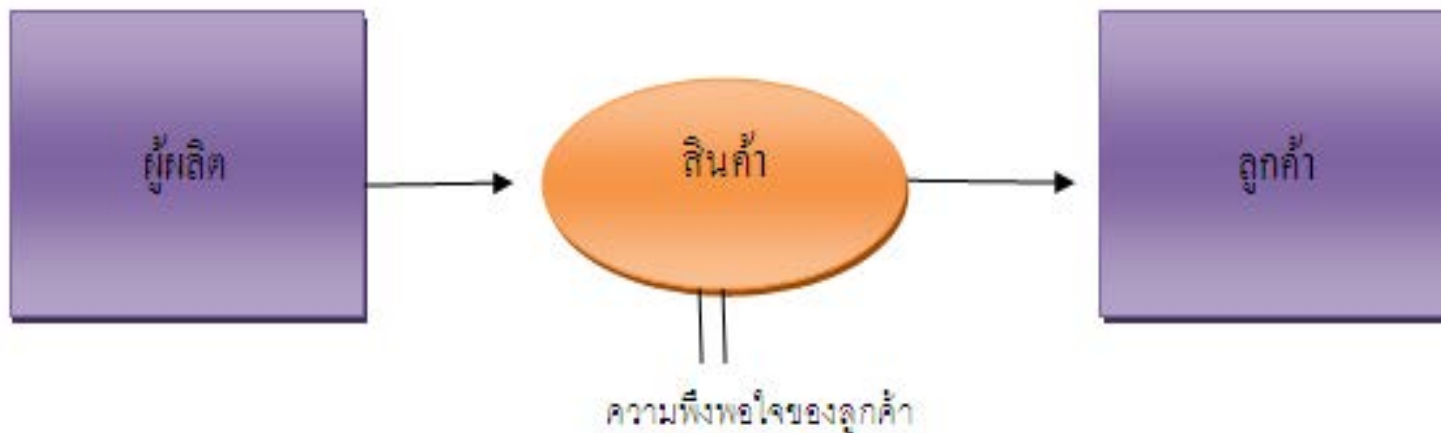
คุณภาพตามความคิดดั้งเดิม (Classical) คือ ผลิตสินค้าให้ได้มาตรฐานที่กำหนดไว้

แผนภาพที่ 2.2 คุณภาพตามความคิดสมัยใหม่

คุณภาพตามความคิดสมัยใหม่ (Modery) หมายถึง ผลิตสินค้าสอดคล้องกับความพึงพอใจ (Satisfaction) ของผู้ใช้หรือลูกค้า

ความหมายคุณภาพ

คุณภาพในความหมายของผู้บริโภค "**คุณภาพ**" หมายถึง คุณสมบัติทุกประการของผลิตภัณฑ์และบริการที่ตอบสนองความต้องการและสามารถสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้า มีความปลอดภัยต่อชีวิตและสภาพแวดล้อม

คุณภาพในความหมายของผู้ผลิต "**คุณภาพ**" หมายถึง ข้อกำหนด (Specification) ของสินค้าที่ผู้ผลิตกำหนดขึ้น และต้องเหนือกว่าคู่แข่ง

ความหมายคุณภาพ

ในอนุกรมมาตรฐาน มอก.9000 คุณภาพ หมายถึง ความเหมาะสมสอดคล้องกับความต้องการ มีความปลอดภัยในการใช้งานและยังให้ความมั่นใจได้ว่า การให้บริการหรือผลิตภัณฑ์นั้นได้รับการออกแบบผลิตขึ้นตรงกับความต้องการของลูกค้า

สรุป คุณภาพ หมายถึง คุณลักษณะเฉพาะ (Characteristics) ของสินค้าหรือบริการที่สามารถตอบสนองตามความต้องการและสร้างความพึงพอใจให้แก่ลูกค้าได้และไม่เป็นภัยต่อสิ่งแวดล้อมรวมถึงประโยชน์ต่อสังคม

2. ความหมายของการบริหารงานคุณภาพ (Quality Management)

การบริหารงานคุณภาพ หมายถึง กระบวนการเพื่อให้บรรลุจุดมุ่งหมายคุณภาพขององค์กรประกอบด้วยนโยบายและวัตถุประสงค์เชิงคุณภาพ การจัดการโครงสร้างหน้าที่ความรับผิดชอบของแต่ละฝ่ายที่เอื้ออำนวยต่อการทำงาน โดยมีเป้าหมายให้เกิดคุณภาพที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้า

ในนิยามศัพท์ ISO 8402 กล่าวว่า การบริหารงานคุณภาพ หมายถึง ความมุ่งมั่นและแนวทางดำเนินการทางด้านคุณภาพทั้งหมดขององค์กรที่ได้ตกลงไว้อย่างเป็นทางการโดยผู้บริหารระดับสูง

3.วิวัฒนาการของการบริหารงานคุณภาพ

วิวัฒนาการของการบริหารงานคุณภาพ สามารถแบ่งเป็นช่วงที่สำคัญได้ 3 ช่วง ด้วยกัน

คือ

ช่วงที่ 1 ช่วงก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรม

ช่วงที่ 2 ช่วงของการปฏิวัติอุตสาหกรรม

ช่วงที่ 3 เป็นช่วงของการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้น

ช่วงที่ 1 ช่วงก่อนการปฏิวัติอุตสาหกรรม

ในช่วงนี้การจัดการคุณภาพจะอยู่ในรูปแบบของการตรวจสอบ (Inspection) จะเป็นการผลิตสินค้าเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าซึ่งมีจำนวนไม่มากนัก จึงมีวิธีการในการควบคุมคุณภาพโดยเน้นที่การตรวจสอบสินค้าก่อนที่จะส่งถึงมือลูกค้า เป็นการควบคุมคุณภาพโดยวิธีการแยกของดีออกจากของเสีย

ช่วงที่ 2 ช่วงของการปฏิบัติอุตสาหกรรม

อุตสาหกรรมต่าง ๆ มีการใช้เครื่องจักรแทนแรงงานคน การผลิตสินค้าเป็นกระบวนการผลิตจำนวนมาก (Mass Product) ผลิตที่ออกจากกระบวนการผลิตในแต่ละรอบมีปริมาณมาก ทำให้ต้องพัฒนาวิธีการควบคุมคุณภาพโดยการนำเอาเทคนิคทางสถิติมาใช้ในการสุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบสินค้าที่ผลิตเสร็จแล้ว โดยทำการตรวจสอบสินค้าที่ผลิตได้ว่าเป็นไปตามข้อกำหนดหรือมาตรฐานที่ใช้อ้างอิงหรือไม่

ดังนั้นในช่วงนี้จึงเป็นการควบคุมคุณภาพในกระบวนการผลิต มีการตรวจสอบคุณภาพของสินค้าที่ผลิตได้เปรียบเทียบกับเกณฑ์หรือมาตรฐานที่กำหนด

ช่วงที่ 3 เป็นช่วงของการแข่งขันที่เข้มข้นขึ้น

ในช่วงนี้เป็นยุคของโลกาภิวัตน์เปิดโลกเสรีการค้า ส่งผลให้เกิดการแข่งขันกันมากในด้านธุรกิจการค้า แนวคิดสำคัญของคุณภาพได้พัฒนาสู่การสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ดังนั้นในกระบวนการผลิตจึงต้องมีการวางแผนและควบคุมการผลิตในทุกขั้นตอนให้สอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า ตั้งแต่การควบคุมปัจจัยนำเข้า (Input) ที่ส่งถึงมือลูกค้า กระบวนการทุกอย่างมุ่งเน้นที่ลูกค้าเพื่อสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า การบริหารคุณภาพได้พัฒนาสู่ระบบประกันคุณภาพเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับลูกค้า

4. หลักการบริหารงานคุณภาพ (Quality Management Principle)

หลักการบริหารงานคุณภาพ มีหลักการพื้นฐานที่สำคัญ 8 ประการ ดังนี้ คือ

1. องค์กรที่มุ่งเน้นลูกค้าเป็นสำคัญ (Customer Focus Organization)
2. บริหารด้วยความเป็นผู้นำ (Leadership)
3. การมีส่วนร่วมของบุคลากร (Involvement of people)
4. การดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการ (Process Approach)

หลักการบริหารงานคุณภาพ มีหลักการพื้นฐานที่สำคัญ 8 ประการ

---

5. การบริหารงานอย่างเป็นระบบ (System Approach)
6. การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Continual Improvement)
7. การใช้ข้อมูล (Data) ที่เป็นจริง
8. การสร้างความสัมพันธ์กับตัวแทน (Relationship)

แผนภาพ 2.3 หลักการบริหารงานคุณภาพ 8 ข้อ

---

1. องค์กรที่มุ่งเน้นลูกค้า (Customer-Focused Organization)

ความสำเร็จขององค์กร คือ ความสามารถสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้าได้มากที่สุด ควรดำเนินการข้อนี้ คือ

1. การกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร ต้องมีข้อมูลความต้องการความคาดหวัง และความพึงพอใจของลูกค้าอย่างถูกต้องและชัดเจน
2. การตอบสนองความต้องการของลูกค้าต้องมีความสอดคล้องกับการตอบสนองความคาดหวังขององค์กร บุคลากร ชุมชน และสังคม
3. ทำให้บุคลากรทั่วทั้งองค์กรยอมรับ และดำเนินการตามนโยบายและวัตถุประสงค์ขององค์กร
4. ประเมินผลการดำเนินงานขององค์กรตามนโยบายและวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ คือ ความพึงพอใจของลูกค้า
5. มีระบบบริหารสร้างความสัมพันธ์ที่ดีกับลูกค้า

2. การบริหารด้วยความเป็นผู้นำ (Leadership)

การบริหารด้วยความเป็นผู้นำ (Leadership)

"ผู้บริหารขององค์กรทุกระดับต้องใช้ภาวะผู้นำ จัดการบริหารให้องค์กรดำเนินงานไปตามเป้าหมาย และวัตถุประสงค์ขององค์กรอย่างเป็นเอกภาพ โดยสร้างบรรยากาศการทำงานที่จูงใจบุคลากรให้ร่วมสร้างผลงานเพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้า" การจัดระบบบริหารงานคุณภาพต้องการผู้บริหารงานที่มีภาวะผู้นำ ซึ่งประกอบด้วยบุคลิกภาพ ความมั่นคงทางอารมณ์ ความสามารถในการแก้ไขปัญหา วิสัยทัศน์ในการบริหาร และที่สำคัญอย่างยิ่ง คือ ทักษะหรือแนวคิดในการบริหารงาน ควรเป็นแบบประชาธิปไตยที่ยอมรับในความเท่าเทียมกันของมนุษย์และยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น แนวทางปฏิบัติของผู้บริหารในหลักการบริหารด้วยความเป็นผู้นำ

1. การจัดระบบการบริหารงานคุณภาพต้องการผู้นำที่มี "ภาวะผู้นำ"

การจัดระบบการบริหารงานคุณภาพต้องการผู้นำที่มี "ภาวะผู้นำ" ซึ่งประกอบด้วย

- (1) ผู้นำที่มีบุคลิกภาพโดดเด่น
- (2) มีความรู้ความสามารถรอบด้าน โดยเฉพาะเรื่องของตัวเอง
- (3) มีความมั่นคงทางอารมณ์
- (4) มีความสามารถในการแก้ไขปัญหา
- (5) มีวิสัยทัศน์ในการบริหารที่กว้างไกล
- (6) ทักษะคติในการบริหารควรเป็นแบบประชาธิปไตย

2. แนวทางปฏิบัติของผู้บริหารในหลักการบริหารด้วยความเป็นผู้นำ

แนวทางปฏิบัติของผู้บริหารในหลักการบริหารด้วยความเป็นผู้นำ ได้แก่

- (1) กำหนดวิสัยทัศน์และพันธกิจขององค์กรและหน่วยงานให้สอดคล้องกับเป้าหมายและวัตถุประสงค์ขององค์กร คือ "เน้นลูกค้าเป็นสำคัญ"
- (2) สร้างแรงจูงใจ กระตุ้นให้บุคลากรมีส่วนร่วมบริหารงานในหน่วยงาน
- (3) มีความตื่นตัวในการดำเนินการให้เป็นแบบอย่างแก่บุคลากรในองค์กร
- (4) สร้างความเชื่อมั่นให้แก่บุคลากร

2. แนวทางปฏิบัติของผู้บริหารในหลักการบริหารด้วยความเป็นผู้นำ

แนวทางปฏิบัติของผู้บริหารในหลักการบริหารด้วยความเป็นผู้นำ ได้แก่

- (5) ตั้งเป้าหมายที่ท้าทายความสามารถของบุคลากรและพร้อมให้ความสนับสนุนปัจจัย
เพื่อการพัฒนาองค์กร
- (6) ฝึกอบรมและพัฒนาทักษะของบุคลากรพร้อมให้โอกาสทางการศึกษา
- (7) จัดให้มีระบบการสื่อสารที่มีประสิทธิภาพในการสร้างความเข้าใจทั่วทั้งองค์กร

3. การมีส่วนร่วมของบุคลากร (Involvement of People)

การดำเนินงานให้บรรลุเป้าหมายต้องอาศัยความร่วมมือของบุคลากรในองค์กร บุคลากรทุกคนไม่เพียงแต่ทำหน้าที่ของตนให้ดีที่สุดเท่านั้น จะต้องให้ความร่วมมือร่วมใจกับเพื่อนร่วมงานในการสร้างผลงานให้สำเร็จตามเป้าหมายขององค์กร ความสำเร็จตามเป้าหมายขององค์กรขึ้นอยู่กับผลงานของทุกคน ทุกฝ่าย ไม่ได้ขึ้นอยู่กับผลงานของคนใดหรือฝ่ายใดฝ่ายหนึ่ง "ความร่วมมือของบุคลากร คือ ความสำเร็จขององค์กร"

แผนภาพที่ 2.4 ความสัมพันธ์ของหน่วยงานฝ่ายต่างๆ ในองค์การ

แผนภาพที่ 2.4 ความสัมพันธ์ของหน่วยงานฝ่ายต่างๆ ในองค์การ

จากแผนภาพข้างต้นแสดงความสัมพันธ์ของหน่วยงานฝ่ายต่างๆ ในองค์การ ที่จะต้องทำงานร่วมกันในการผลิต ผลิตภัณฑ์คุณภาพ ที่สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ผลิตภัณฑ์ที่ลูกค้าพอใจไม่ใช่ผลงานของฝ่ายออกแบบหรือฝ่ายผลิตเท่านั้น แต่เป็นผลงานที่เกิดจากการร่วมกันของทุกฝ่ายในองค์การ

4. การดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการ (Process Approach)

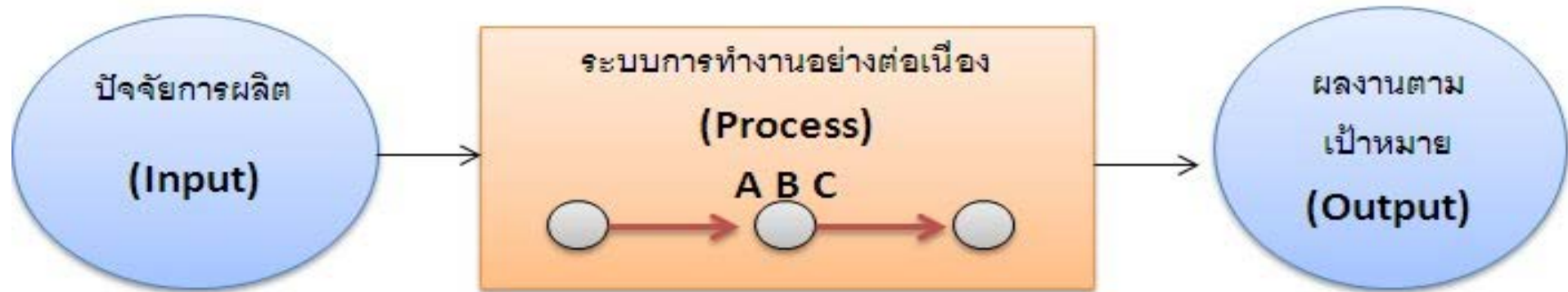
การดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการ (Process Approach)

การดำเนินการอย่างเป็นกระบวนการ คือ การนำเอาทรัพยากรหรือปัจจัยการผลิตป้อนเข้าสู่ระบบการทำงานต่างๆ เพื่อให้ได้ผลงานตามเป้าหมาย เป็นหลักการที่เน้นการบริหารทั้งกระบวนการ ไม่ได้เน้นที่เรื่องใดเรื่องหนึ่งเป็นสำคัญ

แผนภาพที่ 2.5 กระบวนการดำเนินงานต่างๆ

แนวทางการบริหารตามหลักการดำเนินงานอย่างเป็นกระบวนการ ได้แก่

---

1. มีการกำหนดและวางแผนการดำเนินงานทุกขั้นตอน ให้ทำงานทุกหน่วยงานย่อย ในองค์การมีความต่อเนื่องและราบรื่น สิ่งสำคัญ คือ ระบบการเชื่อมโยงจาก หน่วยงานหนึ่งไปสู่อีกหน่วยงานหนึ่งต้องไม่เกิดผลเสียต่อเป้าหมายการสนองความต้องการของลูกค้า
2. ให้ความสำคัญกับปัจจัยที่ป้อนเข้าสู่ระบบการทำงาน of ทุกหน่วยงาน ตั้งแต่ปัจจัย เริ่มต้น ไปถึงผลงานที่จะใช้ปัจจัยเข้าสู่ระบบการทำงานขั้นต่อไป

แนวทางการบริหารตามหลักการดำเนินงานอย่างเป็นกระบวนการ

---

3. ให้ความสำคัญกับวิธีการทำงานทุกหน่วยงาน การทำงานในแต่ละขั้นตอนย่อมส่งผลกระทบต่อคุณภาพของผลิตภัณฑ์และบริการ งานที่สมควรเป็นงานที่ก่อให้เกิดมูลค่าเพิ่มให้กับหน่วยงาน
4. ประเมินผลการทำงานของแต่ละหน่วยงานที่อาจจะมีปัญหาจากปัจจัยนำเข้า
5. เมื่อเกิดปัญหาต้องพิจารณากระบวนการตั้งแต่จุดเริ่มต้นในการนำปัจจัยการผลิตเข้าสู่กระบวนการ มาในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน

5. การบริหารงานอย่างเป็นระบบ (System Approach to Management)

การบริหารงานอย่างเป็นระบบ หมายถึง การให้ความสำคัญกับการสัมพันธ์
เกี่ยวข้องกันของหน่วยงานต่างๆ ขององค์การและเชื่อมโยงการทำงานของแต่ละ
หน่วยงานให้มีแนวทางสอดคล้องกันและเป้าหมายอย่างมีประสิทธิภาพและ
ประสิทธิผล

แนวทางการบริหารงานอย่างเป็นระบบ

---

1. กำหนดเป้าหมายและวิธีการดำเนินงานให้ชัดเจนโดยมีเป้าหมายสำคัญร่วมกันคือความพึงพอใจของรับบริการ
2. วางโครงสร้างการบริหารงานอย่างชัดเจน
3. สร้างความเข้าใจในความสัมพันธ์ของหน่วยงานในองค์การที่จะมีผลกระทบต่อคุณภาพของงาน

6. การปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง (Continual Improvement)

การปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง

- ในสภาวะปัจจุบันการแข่งขันทางธุรกิจมีความรุนแรงมากขึ้น องค์กรต้องปรับปรุงสมรรถนะโดยรวมขององค์กรอย่างต่อเนื่อง เพื่อความสามารถในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า ซึ่งจะช่วยเสริมสร้างให้องค์กรมีความสามารถเชิงแข่งขัน ดังนั้น องค์กรควรกำหนดเรื่องของการปรับปรุงเป้าหมายถาวรขององค์กร

แนวทางการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง

---

1. กำหนดนโยบายองค์กรให้มีการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่อง
2. กำหนดแผนการประเมินผลงานและเกณฑ์การประเมินที่ชัดเจน
3. การปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง ทั้งด้านผลิตภัณฑ์ ปัจจัยป้อนเข้าและกระบวนการดำเนินงานให้มีความสอดคล้องสัมพันธ์กัน
4. ให้ความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือที่ใช้ในการปรับปรุง เช่น วงจรบริหาร PDCA เครื่องมือจัดการคุณภาพ เป็นต้น

7. ข้อมูลที่เป็นจริง (Data)

การตัดสินใจที่ถูกต้องและเกิดประสิทธิภาพต่อการบริหารงานตั้งอยู่บนพื้นฐานของข้อเท็จจริงที่ได้จากข้อมูลที่ถูกต้องและมีการวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ

ข้อมูลที่ได้ประกอบการตัดสินใจในการบริหารงานมีข้อมูลหลากหลายมาจากบุคลากรหน่วยงาน ลูกค้า หรืออื่นๆ ดังนั้นจะใช้ข้อมูลใดต้องมั่นใจว่าข้อมูลนั้นเป็นข้อเท็จจริงที่เชื่อถือได้ก่อนใช้ข้อมูลต้องมีระบบวิเคราะห์ข้อมูลที่มีประสิทธิภาพก่อนนำมาใช้ตัดสินใจ

ตัวอย่างข้อมูลเชิงสถิติที่องค์การสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ

ตัวอย่างข้อมูลเชิงสถิติที่องค์การสามารถนำมาใช้เป็นข้อมูลประกอบการตัดสินใจ ได้แก่

1. สถิติยอดขายประจำปีที่ผ่านมา
2. สถิติข้อร้องเรียนจากลูกค้า
3. สถิติการเกิดอุบัติเหตุในการทำงาน
4. สถิติการผลิตของเสีย
5. สถิติการให้บริการลูกค้า เป็นต้น

8. การสร้างความสัมพันธ์ (Relationship)

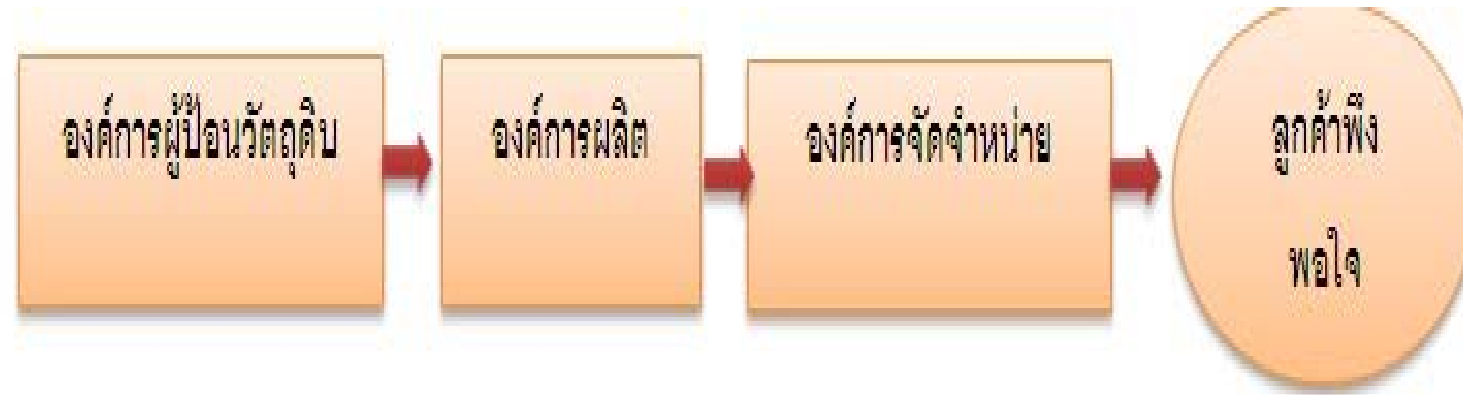

การสร้างความสัมพันธ์

องค์กรและผู้ขาย/ผู้ให้บริการ ต้องพึ่งพาอาศัยซึ่งกันและกัน การที่องค์กรมีความสัมพันธ์กับผู้ขายเพื่อประโยชน์ร่วมกันจะช่วยเพิ่มความสามารถในการสร้างคุณค่าร่วมกันของทั้งสองฝ่าย และผู้ขายที่มีความสัมพันธ์กับองค์กร หมายถึง ผู้ขายที่เป็นผู้จัดหาวัตถุดิบให้กับองค์กร และผู้ขายที่เป็นตัวแทนจำหน่ายผลิตภัณฑ์สำเร็จรูปให้กับองค์กร

แผนภาพที่ 2.6 ความสัมพันธ์ขององค์การที่เกี่ยวข้องกันในการสร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า

---

5. กระบวนการบริหารงานคุณภาพ

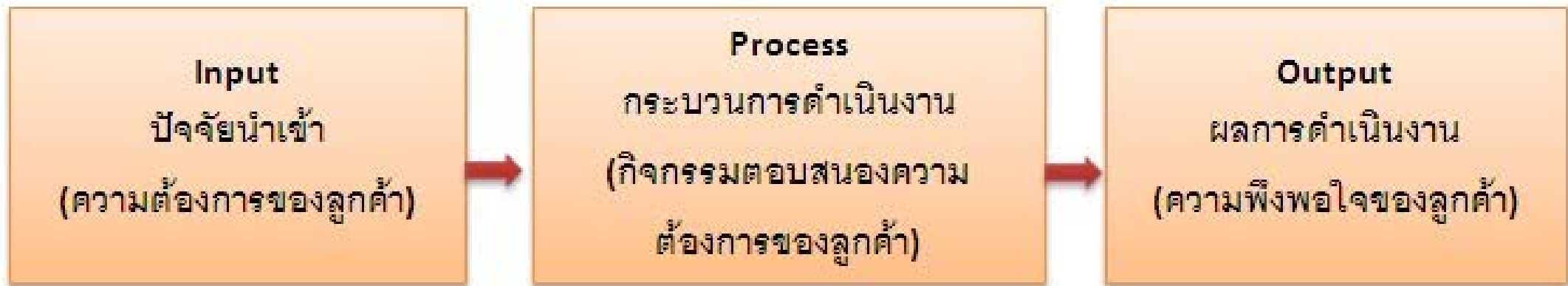
---

1. ความหมายของกระบวนการบริหารงานคุณภาพ

กระบวนการบริหารงานคุณภาพ คือ กระบวนการดำเนินงานที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยนำเข้า (Input) กระบวนการดำเนินงาน (Process) ผลดำเนินงาน (Output) ซึ่งปัจจัยนำเข้าของกระบวนการบริหารคุณภาพ คือ ความต้องการของลูกค้า องค์กรมีหน้าที่นำเอาความต้องการของลูกค้าเข้าสู่กระบวนการดำเนินงานแล้วดำเนินกิจกรรมต่างๆ เพื่อให้ได้ผลการดำเนินงานที่สามารถตอบสนองความต้องการของลูกค้าได้ ผลของกระบวนการบริหารคุณภาพ คือ ความพึงพอใจของลูกค้า

แผนภาพที่ 2.7 องค์ประกอบของกระบวนการบริหารงานคุณภาพ

---

2. องค์ประกอบของกระบวนการบริหารงานคุณภาพ

กระบวนการบริหารงานคุณภาพประกอบด้วยองค์ประกอบหลัก 3 องค์ประกอบ คือ

1. ปัจจัยนำเข้า การบริหารงานคุณภาพ คือการดำเนินกิจกรรมในการตอบสนองความต้องการของลูกค้า สร้างความพึงพอใจให้กับลูกค้า ดังนั้นปัจจัยนำเข้าของกระบวนการบริหารงานคุณภาพก็คือข้อมูลความต้องการของลูกค้า

2. กระบวนการดำเนินงาน (Process)

หลักการสำคัญ 4 กระบวนการ ที่องค์กรจะต้องดำเนินการ ดังนี้

(1) ความรับผิดชอบด้านการบริหาร (Management Responsibility)

ผู้บริหารมีหน้าที่ในการจัดการบริหารงานระบบการบริหารงานคุณภาพ

(ก) การกำหนดกลยุทธ์การบริหารงานในองค์กร

(ข) การกำหนดนโยบายคุณภาพ/วัตถุประสงค์ด้านคุณภาพ

(ค) จัดระบบการบริหารงานคุณภาพ

(ง) กำหนดหน้าที่ความรับผิดชอบ

เพื่อให้บรรลุเป้าหมายหลักของการดำเนินงานบริหารงานคุณภาพขององค์กรในกระบวนการดำเนินงานอีก
กรอบการหลัก 4 กระบวนการ ที่องค์กรจะต้องดำเนินการ ดังนี้

(จ) แต่งตั้งตัวแทนฝ่ายบริหาร

(ฉ) สื่อข้อมูลภายในองค์กร เพื่อให้บุคลากรในองค์กรรับรู้ข่าวสารในองค์กร

(ช) ทบทวนการบริหารงาน เพื่อพิจารณาถึงความเหมาะสมเพียงพอของระบบเพื่อหาทาง
ปรับปรุงขององค์กรต่อไป

(2) การบริหารด้านทรัพยากร (Resource Management)

การบริหารด้านทรัพยากร หมายถึง ทรัพยากรบุคคลและโครงสร้างพื้นฐานสาธารณูปโภค องค์การต้องกำหนด และจัดสรรทรัพยากรที่จำเป็นขึ้นในระบบ เช่น

(ก) การกำหนดความสามารถของบุคลากร

(ข) กำหนด จัดหา และบำรุงรักษาโครงสร้างพื้นฐาน

(ค) กำหนดดูแลสภาพแวดล้อมในการทำงานให้เหมาะสมเพื่อให้ได้ผลิตภัณฑ์/การบริการตามที่

กำหนด

(3) การผลิตหรือการบริการ องค์กรจะต้อง

(ก) กำหนดกระบวนการผลิต/บริการ

(ข) มีการดำเนินการและควบคุมกระบวนการ

(4) การวัด วิเคราะห์ และการปรับปรุง

การวัด วิเคราะห์ และการปรับปรุง เป็นการเฝ้าติดตามและตรวจวัดกระบวนการและผลิตภัณฑ์/บริการ ว่าสามารถดำเนินการได้ตามความต้องการของลูกค้า/ผู้รับบริการได้หรือไม่ โดยผ่านกระบวนการบริหารระบบบริหารงานคุณภาพ ด้วยการตรวจประเมินภายใน มีการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อแสดงถึงความเหมาะสมและประสิทธิผลของระบบ

---

3. ผลการดำเนินงาน (Output) เป้าหมายของการบริหารงานคุณภาพองค์กร คือ ความพึงพอใจของลูกค้า ดังนั้นผลการดำเนินงานในการบริหารงานคุณภาพ คือ องค์กรสามารถสร้าง ความพึงพอใจในสินค้าหรือบริการลูกค้า

6. ประโยชน์ของการบริหารงานคุณภาพ

หน่วยงานที่นำระบบคุณภาพมาใช้จะช่วยเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันทั้งในประเทศและต่างประเทศ โดยเฉพาะ ฝ่ายลูกค้าก็มองเห็นประโยชน์ของระบบว่าสามารถใช้เป็นหลักฐานทำให้มั่นใจว่าตัวสินค้าที่ได้รับมีคุณภาพมาตรฐานเกิดความพึงพอใจ อย่างไรก็ตามองค์การที่ดำเนินการใช้ระบบคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพจะได้รับประโยชน์ ดังนี้

1. เป็นเครื่องมือที่ใช้ในการพัฒนางานช่วยให้สามารถจัดการหรือกำหนดการทำงานอย่างเป็นระบบและต่อเนื่องรวมถึงส่งเสริมให้เกิดการตรวจสอบ ติดตาม และปรับปรุงผลการดำเนินงาน
2. ลูกค้ามีความพึงพอใจในตัวสินค้าและบริการซึ่งส่งผลให้มีการใช้บริการต่อเนื่องหรือนำลูกค้ารายอื่นมาใช้บริการเพิ่ม
3. สร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับองค์การ รวมถึงสภาพการยอมรับจากลูกค้าและสังคม
4. เพิ่มประสิทธิภาพขององค์การ เนื่องจากดำเนินงานเหมาะสมและประหยัดค่าใช้จ่าย
5. เพิ่มขวัญกำลังใจให้กับพนักงาน เนื่องจากองค์การมีกำไร พนักงานได้รับผลตอบแทนที่มากขึ้น

7. เทคนิคการบริหารงานคุณภาพ

เทคนิคการบริหารงานที่จะทำให้เกิดคุณภาพ ต้องเป็นวิธีการบริหารที่ต้องได้รับความร่วมมือของ ทุกคนในหน่วยงาน เพื่อให้การทำงานเกิดประสิทธิภาพ เช่น กิจกรรม 5ส กิจกรรม QCC และกิจกรรม ข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงงาน เป็นต้น

กิจกรรม 5ส

(1) องค์ประกอบของกิจกรรม 5ส เป็นเทคนิคการบริหารงานคุณภาพที่ยึดแบบอย่างมาจากประเทศญี่ปุ่น ซึ่งคำว่า 5ส มาจากตัวอักษรนำหน้าคำของภาษาญี่ปุ่น 5 คำ ที่ขึ้นต้นด้วยอักษร S ดังนี้

- Seiri   อ่านว่า เซริ   แปลว่า สะสาง (ส. สะสาง)

- Seiton   อ่านว่า เซตง   แปลว่า สะดวก (ส. สะดวก)

- Seiso   อ่านว่า เซโซ   แปลว่า สะอาด (ส. สะอาด)

- Seiketsu   อ่านว่า เซเคทซึ   แปลว่า (ส. สุขลักษณะ)

- Shitsuke   อ่านว่า ชิทซึเคะ   แปลว่า (ส. สร้างนิสัย)

กิจกรรม Quality Circle Control (Q.C.C)

เป็นกิจกรรมกลุ่มคุณภาพที่มีบุคลากรปฏิบัติงานอยู่ในแผนกเดียวกันรวมตัวกันจำนวน 4-10 คน เพื่อแก้ไขปัญหาหรือ
ข้อบกพร่องที่เกิดจากการปฏิบัติงาน

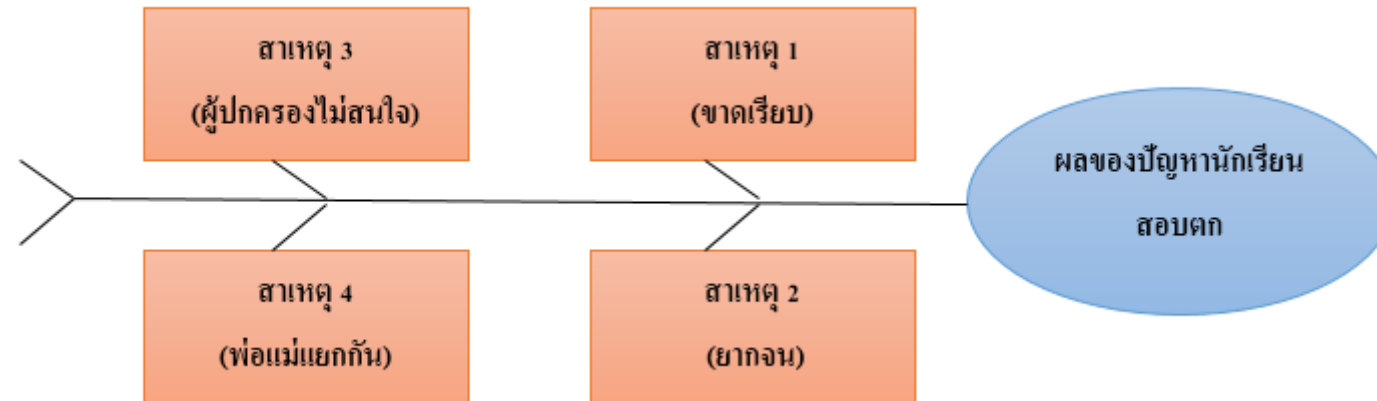
1. วัตถุประสงค์ของกิจกรรม Q.C.C มีดังนี้

- (1) เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงและการพัฒนารัฐวิสาหกิจ
- (2) เพื่อสร้างสถานที่ทำงานให้น่าอยู่ สร้างบรรยากาศในองค์การให้แจ่มใส
- (3) เพื่อส่งเสริมให้มีบุคลากรภายในหน่วยงานได้แสดงความสามารถอย่างอิสระภายใต้ขอบเขต

2. ขั้นตอนในการทำกิจกรรม Q.C.C มีการจัดตั้งกลุ่ม จัดทะเบียนกลุ่ม และจัดประชุมกลุ่มอย่างสม่ำเสมอ โดยขั้นตอนในการดำเนินการภายในการดำเนินการภายในกลุ่มแต่ละกลุ่มควรมีขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม ดังนี้

(1) ค้นหาปัญหา เป็นการระดมสมองค้นหาปัญหาในการทำงาน และตกลงเลือกปัญหาที่จะนำมาแก้ไข ในการค้นหาปัญหานิยมใช้แผนผังก้างปลา หรืออาจเรียกว่าผังแสดงเหตุและผล เป็นการแสดงปัญหาและสาเหตุของปัญหาที่ได้จากการระดมสมอง โดยกำหนดให้หัวปลาเป็นปัญหา และก้างปลาเป็นสาเหตุของปัญหา ดังแผนภาพ

---

(2) กำหนดเป็นหัวข้อเรื่อง ต้องเป็นหัวข้อที่สมาชิกทุกคนยอมรับและเต็มใจ และเป็นเรื่องที่สามารถดำเนินการตามขั้นตอนต่างๆ ได้ทั้งหมดภายในหน่วยงาน

---

(3) กำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนเป็นตัวเลขที่สามารถวัดผลและประเมินผลได้ เช่น จากตัวอย่างผลของปัญหาในข้อ 1 ที่ประชุมเลือกสาเหตุที่สำคัญมาจากการขาดเรียน

(4) สำนวณสภาพปัจจุบัน สมาชิกทั้งหมดจะต้องร่วมกันสำนวนสภาพปัจจุบันให้ละเอียดทุกแง่มุมและบันทึกข้อมูลทั้งหมดเพื่อใช้ในการวิเคราะห์ปัญหาที่เกิดขึ้น

(5) แก้ไขตามขั้นตอน **PDCA** ในการดำเนินงานมีการวางแผน การปฏิบัติตามแผน มีการตรวจสอบ และปรับปรุงแก้ไข ซึ่งการดำเนินกิจกรรมตามวงจรดังกล่าว

(6) กำหนดเป็นมาตรฐาน เมื่อสามารถแก้ไขสำเร็จแล้วจะต้องกำหนดเป็นมาตรฐานของการทำงานของกลุ่มอย่างแน่ชัด

---

3. ประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมกลุ่ม Q.C.C

(1) ประโยชน์ต่อบริษัท มีการนำกิจกรรมกลุ่ม Q.C.C มาใช้บริหารงานทำให้บริษัทได้รับประโยชน์ ดังนี้

(1) ลดค่าใช้จ่ายในการผลิตสินค้า

(2) ควบคุมคุณภาพในการทำงาน

(3) เพิ่มประสิทธิภาพและประสิทธิผลในการผลิต

ประโยชน์ที่ได้รับจากกิจกรรมกลุ่ม Q.C.C

---

(2) ประโยชน์ต่อพนักงาน มีการใช้กิจกรรมกลุ่ม Q.C.C ที่ทำให้พนักงานได้รับประโยชน์ ดังนี้

(1) พนักงานมีโอกาสแสดงความคิดเห็นในการทำงาน

(2) พนักงานรู้จักการทำงานเป็นกลุ่ม

(3) พนักงานเกิดความรักและสามัคคี

(4) พนักงานได้รับความรู้และความสามารถเพิ่มขึ้น

---

(3) ประโยชน์ต่อประเทศ

(1) สร้างนิสัยที่ดี

(2) สร้างความน่าเชื่อถือของสินค้า

(3) ทำให้การค้ากับต่างประเทศขยายตัว

(4) สร้างระบบการทำงานบนพื้นฐานการพัฒนาความคิดของคนในประเทศ

3. กิจกรรมข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงงาน (Suggestion)

กิจกรรมข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงงาน เป็นกิจกรรมที่ให้โอกาสพนักงานทุกคนมีส่วนร่วมในการบริหารเพื่อเสนอความคิดเห็นต่อฝ่ายบริหาร

---

1. วัตถุประสงค์ของกิจกรรมข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงงานมีดังนี้

- (1) เพื่อให้พนักงานมีส่วนร่วมในการปรับปรุงการทำงาน
- (2) เพื่อให้พนักงานมีความพึงพอใจในการทำงานมากขึ้น
- (3) เพื่อกระตุ้นใจให้พนักงานผูกพันในองค์กรและรักในองค์กรมากขึ้น
- (4) เพื่อส่งเสริมให้พนักงานมีจิตสำนึกและมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

2. หลักการของกิจกรรมข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงงานมีดังนี้

(1) หลักทางคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์ ในการตัดสินใจเกี่ยวกับข้อเสนอแนะนั้นจะต้องมีข้อมูลทางด้านวิทยาศาสตร์ มายืนยันเพื่อการตัดสินใจ

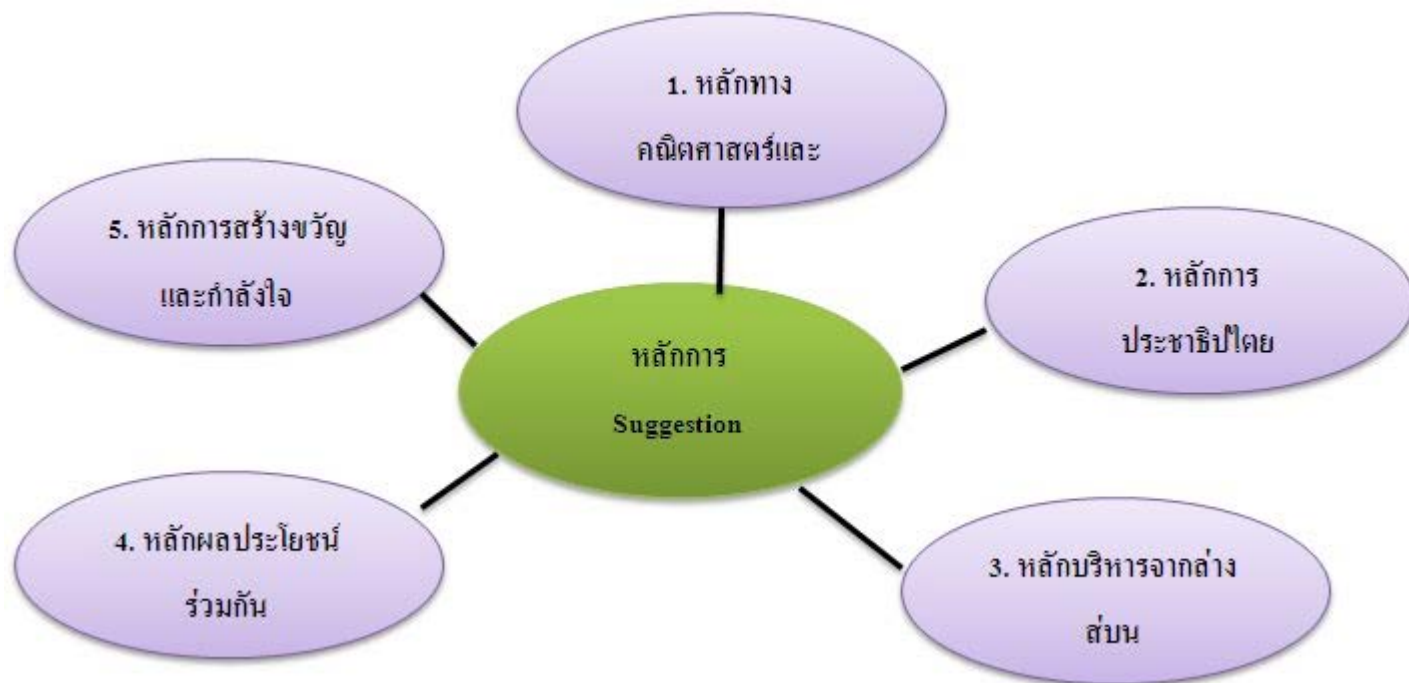
---

(2) หลักการประชาธิปไตย เป็นการรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่นและตัดสินใจด้วยเหตุผล

(3) หลักบริหารจากล่างสู่บน เป็นหลักการในการบริหารในการเสนอแนะปรับปรุงจากระบบตั้งล่างสู่ระดับบน

(4) หลักผลประโยชน์ร่วมกัน เมื่อมีการปรับปรุงงานทำให้เกิดคุณภาพในสินค้าและบริการ ส่งผลให้เกิดประโยชน์ต่อชุมชน

(5) หลักการสร้างขวัญและกำลังใจให้พนักงานมีส่วนร่วมสร้างคุณภาพให้กับองค์กร

3. การดำเนินกิจกรรมข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงงาน

การดำเนินกิจกรรมข้อเสนอแนะเพื่อปรับปรุงงานมีดังนี้

- (1) อบรมพนักงานให้เข้าใจเป้าหมายและร่วมกันกันวางแผนการดำเนินกิจกรรม
- (2) ผู้บริหารประกาศนโยบายที่ต้องปฏิบัติให้ชัดเจน
- (3) ให้ของขวัญหรือประกาศเกียรติคุณแก่ข้อเสนอแนะของพนักงานที่ผู้บริหารยอมรับและนำไปใช้จริง
- (4) ติดตามประเมินผลกิจกรรม Suggestion

4. การพัฒนาองค์การ (Organization Development)

การพัฒนาองค์การ (Organization Development)

1. ความหมายของการพัฒนาองค์การ

การพัฒนาองค์การ สามารถแปลได้หลายความหมาย เช่น ความพยายามเปลี่ยนแปลงองค์การอย่างมีแบบแผน มีการวิเคราะห์ปัญหา/วาง แผนยุทธศาสตร์และใช้ทรัพยากรเพื่อให้บรรลุเป้าหมาย หรือการพัฒนาระบบโดยมีส่วนร่วมทั้งองค์การ เริ่มจากผู้บริหารระดับสูงลงสู่ระดับล่างขององค์การ โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพขององค์การ ดังแนวคิดของบุคคลต่อไปนี้

---

2. ขั้นตอนในกระบวนการพัฒนาองค์การ (Step in the OD Process) กระบวนการเฉพาะที่จะเปลี่ยนแปลงองค์การก็คือ การพัฒนาองค์การตามกระบวนการเปลี่ยนแปลงของ **Kurk Lewin's** โดยอาศัยทีมที่ปรึกษา ต้องมีการเก็บรวบรวมข้อมูล การพิจารณาข้อผิดพลาด การป้อนกลับและการประเมินผลอย่างเป็นทางการ ซึ่งขั้นตอนในกระบวนการพัฒนาองค์การสามารถแบ่งออกได้เป็น 7 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การกำหนดปัญหา(Problem recognition)

ขั้นตอนที่ 2 การส่งต่อให้กับทีมที่ปรึกษา(Entry of change agent)

ขั้นตอนที่ 3 การรวบรวมข้อมูลและการวิเคราะห์ปัญหา(Data collection and problem diagnosis)

ขั้นตอนที่ 4 การปรับแผนสำหรับเปลี่ยนแปลง (Development of plan for change)

ขั้นตอนที่ 5 การดำเนินการเปลี่ยนแปลงในเบื้องต้น(Change implementation)

ขั้นตอนที่ 6 การทำให้มั่นคงและจัดทำให้มีขึ้น(Stabilization and institutionalization)

ขั้นตอนที่ 7 การป้อนกลับและการประเมินผล (Feedback and evaluation)

---

3. เทคนิคในการพัฒนาองค์กร (OD Techniques) ภายหลังจากการวิเคราะห์ปัญหาขององค์กรและมีการตั้งเป้าหมายในการเปลี่ยนแปลงแล้ว ทีมที่ปรึกษาสามารถที่จะใช้เทคนิคอย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายวิธีในการนำมาปฏิบัติ เทคนิคในการพัฒนาองค์กรมีดังนี้

1. การสำรวจการป้อนกลับ (Survey Feedback)

2. การอบรม (Training)

3. การสอนงาน (Coaching) และการให้คำแนะนำ (Counseling)

4. การสร้างทีมงาน (Team Building)

5. การทำให้บุคคลที่สามเข้ามาแทรกแซง (Third-Party)

5. องค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organizations)

---

1. ความหมายขององค์การแห่งการเรียนรู้
2. ที่มาของแนวคิดองค์การแห่งการเรียนรู้ (Learn Organizations)
3. แนวคิดของความสามารถในการเรียนรู้
4. วินัย 5 ประการขององค์การแห่งการเรียนรู้

4. วินัย 5 ประการขององค์การแห่งการเรียนรู้

รองศาสตราจารย์ peter Senge แห่ง MIT ได้กำหนดคำที่ได้รับความนิยมไปทั่วโลก คือ คำว่า องค์การแห่งการเรียนรู้ (Learning Organization) ในหนังสือที่ขายดีที่สุดเล่มหนึ่ง คือ วินัย 5 ประการขององค์การแห่งการเรียนรู้ (The Fifth Discipline) โดย Senge ได้อธิบายถึงองค์การแห่งการเรียนรู้ในฐานะเป็นกลุ่มบุคคลซึ่งทำงานร่วมกันในการเพิ่มพูนความสามารถในการสร้างสรรค์ผลงานที่พวกเขาต้องคอยดูแลต้องรับผิดชอบ

วินัยประการที่ 1 การคิดอย่างเป็นระบบ (Systems Thinking)

วินัยประการที่ 2 การรอบรู้แห่งตน (personal Mastery)

วินัยประการที่ 3 การสร้างวิสัยทัศน์ร่วมกัน (Shares Vision)

วินัยประการที่ 4 แบบจำลองความคิด (Mental Model)

วินัยประการที่ 5 การเรียนรู้เป็นทีม (Team Learning)

5. วิธีการเรียนรู้หรือกระบวนการเรียนรู้

- 1) การบรรยายและโปรแกรมการสอน (Lectures and syllabus-Based programmers)
- (2) การเรียนรู้โดยการจัดโปรแกรม (programmed Learning)
- (3) การแสดงพฤติกรรมและการเรียนรู้แบบแสดงบทบาท
- (4) แบบจำลองทางธุรกิจ (Business Simulations)
- (5) การเรียนรู้โดยการปฏิบัติและโปรแกรมการพัฒนาภายนอกองค์กร (Action Learning and Outdoor Development programmers)
- (6) กิจกรรมที่ไม่มีโครงสร้างที่สำคัญ (Relatively Unstructured Activities) ซึ่งจะคล้ายกับกลุ่มเผชิญหน้า (Encounter Groups)

สิ่งที่เกี่ยวข้องกับคุณภาพ

คุณภาพของสินค้าหรือบริการจะเกิดขึ้นได้นั้นต้องมีสิ่งที่เกี่ยวข้องกัน ประสานกันไปในทิศทางเดียวกันและเป็นไปตามมาตรฐานข้อกำหนด ซึ่งสิ่งต่างๆเหล่านี้ประกอบด้วย

1. การควบคุมคุณภาพ (Quality Control)

2. การประกันคุณภาพ (Quality Assurance) หมายถึง การดำเนินการตามระบบและแผนที่วางไว้เพื่อให้หลักประกันว่าสินค้าหรือบริการเป็นไปตามที่ลูกค้าต้องการ

3. ระบบคุณภาพ (Quality System) หมายถึง โครงสร้างของการจัดการภายในองค์กร หน้าที่ความรับผิดชอบ ขั้นตอนการทำงาน วิธีการทำงานและทรัพยากรอื่นๆ สำหรับทำให้การบริการมีคุณภาพ

ระบบคุณภาพของแต่ละองค์กรต้องจัดทำเป็นคู่มือไว้ เพื่อให้พนักงานทุกคนในองค์กรนั้นๆได้ปฏิบัติตาม

จากแผนภูมิ ผู้ผลิตสินค้าจะต้องบริหารในเรื่องต่อไปนี้

1. ผลิตภัณฑ์ (Product)

---

2. ต้นทุน(Cost)

- ผลิตสินค้าที่มีต้นทุนต่ำ

3. การส่งมอบ (Delivery)

- ส่งมอบสินค้าให้ถูกสถานที่ (Right Place)
- ส่งมอบสินค้าให้ทันเวลาที่ลูกค้าใช้ (Right Time)
- ส่งมอบสินค้าในปริมาณที่ถูกต้อง (Right Quantity)

---

4. ความปลอดภัย (Safety)

5.ขวัญและกำลังใจ (Morale)

- สร้างขวัญและกำลังใจที่ดีให้กับพนักงาน

- สร้างจิตสำนึกให้พนักงานมีความมุ่งมั่นร่วมมือกันอันเป็นอันหนึ่งเดียวกันในการผลิตสินค้าที่มีคุณภาพโดดเด่นเหนือคู่แข่งชั้น และสอดคล้องกับความต้องการของลูกค้า

4. การบริหารงานคุณภาพ

การบริหารงานคุณภาพ (Quality Management) หมายถึง การบริหารประเภทหนึ่งที่จัดการในทุกเรื่องเกี่ยวกับคุณภาพ เพื่อให้ได้ตามนโยบายคุณภาพ

การบริหารงานคุณภาพประกอบด้วย การตัดสินใจ และสนับสนุนนโยบายคุณภาพ รวมทั้งการวางแผน กลยุทธ์ การกำหนดทรัพยากร การดำเนินงาน การประเมินค่าและความรับผิดชอบของฝ่ายบริหาร

---

5. นโยบายคุณภาพ (Quality Policy) หมายถึง พันธะข้อกำหนดและเป้าหมายทางด้านคุณภาพขององค์กรที่ฝ่ายบริหารขององค์กรเป็นผู้กำหนด และจัดทำขึ้นมาเพื่อใช้ในองค์กรนั้นๆ ในรูปแบบของเอกสาร โดยผู้บริหารระดับสูงขององค์กรเป็นผู้แถลงและประกาศใช้อย่างเป็นทางการ

6. องค์กร (Organization) หมายถึง บริษัท ร้านค้าหรือรัฐวิสาหกิจทั้งของรัฐและเอกชน

7. บริษัท (Company) หมายถึง บุคคลที่หนึ่งที่ประกอบธุรกิจในการส่งมอบผลิตภัณฑ์หรือบริการ

---

8. ความต้องการของสังคม (Social Need) หมายถึง ข้อกำหนดรวมถึงกฎ กฎเกณฑ์ ระเบียบ และข้อบังคับ หลักเกณฑ์ ข้อพิจารณา สภาวะแวดล้อม องค์กรประกอบทางด้านสุขภาพและความปลอดภัย การอนุรักษ์ พลังงานและวัสดุ

9. ลูกค้า (Customer) หมายถึง ผู้บริโภคปลายทาง ผู้ใช้ ผู้ซื้อ ผู้ได้ผลประโยชน์หรือบุคคลที่ 2

ประโยชน์ที่ได้จากการบริหารงานคุณภาพ

องค์กรที่ดำเนินการใช้ระบบคุณภาพอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผลที่ดีขึ้นมานั้นจะได้รับผลประโยชน์หลายประการ

เช่น

- เพิ่มประสิทธิภาพขององค์กร โดยสามารถจัดระบบการดำเนินงานได้อย่างถูกต้อง เหมาะสมและประหยัดค่าใช้จ่าย
- เป็นเครื่องมือที่ใช้สำหรับปรับปรุงกิจกรรมในงานทั่วทั้งองค์กรอย่างต่อเนื่องและเป็นระบบเพราะระบบคุณภาพที่ได้พัฒนาเป็นอย่างดีจะช่วยให้สามารถจัดการหรือกำหนดบริเวณพื้นที่ควรพิจารณาปรับปรุงแก้ไข รวมถึงส่งเสริมให้เกิดการตรวจสอบ ติดตามและปรับปรุงผลการดำเนินงานของหน่วยงานตนเอง
- สร้างความมั่นใจว่า ความต้องการของลูกค้าจะได้รับการตอบสนอง ซึ่งส่งผลให้มีการใช้บริการอีกครั้งหนึ่งหรือแนะนำลูกค้ารายใหม่ให้แก่องค์กร
- เพิ่มขวัญและกำลังใจให้กับพนักงาน เพราะได้รับการรับรองจากหน่วยงานผู้ประเมินบุคคลที่ 3 จึงทำให้เพิ่มน้ำหนักการยอมรับและสร้างภาพพจน์ที่ดีให้กับองค์กรโดยทั่วไป

Thank You

JIRAPORN BOONYING SSRU